
Notat fra Plan, bygg, geodata

Til : Vestby kommune v/kommunalteknikk
Fra: Vestby kommune v/Planavdelingen - Cathrine Sussane Torjussen
Kopi: Fylkesmannen i Oslo og Akershus v/Catrine Curle og Øystein Røsok

Sak: **KONSEKVENSANALYSE FOR INNGREP I/VED UTVALGT
NATURTYPE - HUL EIK PÅ GNR/BNR 132/1**

Saksnr./Arkivkode	Løpenr.	Sted	Dato
06/841-80 - K02 &32	5512/15	VESTBY	04.03.2015

Bakgrunn

13.05.2011 trådte Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven i kraft. Her finner en blant annet at hule eiker er en utvalgt naturtype, og denne naturtypen er således særskilt sikret. Før det fattes vedtak eller beslutning om inngrep i en utvalgt naturtype, skal det foretas en konsekvensanalyse. Den skal vise hvilke konsekvenser et inngrep kan få for naturtypen. Konsekvensanalysen bør inneholde en vurdering av eventuelle avbøtende tiltak.

Vestby kommune vurderer det som nødvendig å gjøre inngrep nær en hul eik, samt fjerne to døde greiner, i forbindelse med opparbeidelse av regulert vei. Den hule eika er registrert i Miljødirektoratets naturbase, og har identitetsnummer BN00092045. Eika ligger ved krysset mellom Ringveien og Støaveien, i området Søndre Brevik i Vestby kommune. På grunnlag av dette utarbeides det her en konsekvensanalyse for inngrep i/ved denne naturtypelokaliteten.

Den aktuelle eika står ved et veikryss mellom Ringveien og Støaveien, hvor Ringveien er opparbeidet med asfalt. Støaveien er en eksisterende grusvei. Veien er svært gammel, og ble i reguleringsplan for Søndre Brevik av 2003 regulert til kjøreveg. Veien skal gi adkomst til områdene innenfor, og kommunen er nå i ferd med å oppgradere og asfaltere veien. Den regulerte veien ligger omtrent 20 cm fra stammen til eika. Ettersom reguleringsplanen ble utarbeidet før Forskrift om utvalgte naturtyper trådte i kraft er ikke hensynet til eika vurdert i planarbeidet. Den hule eika står i et område avsatt til landbruk i reguleringsplanen.

Hule eiker utgjør et svært viktig habitat, og er blant annet verdifull som leveområde for mange rødlistede bille-, lav- og sopparter. I faggrunnlaget for Handlingsplan for hule eiker anslås det at totalt 1500 arter er forbundet med eik. Mange av disse er særlig knyttet til grove, gamle trær. Eiketruer kan nå høy alder, og er viktige landskapselementer ved at de representerer historikk og kontinuitet i landskapet. Flere gamle eiker er vernet etter den tidligere ordningen om naturminnefredning etter naturvernloven.

Habitatkvalitetene som er av størst betydning for spesialiserte arter (hulhet, vedmuld mv.) oppstår sent i eikas livsløp, og hogst av trær som allerede har disse kvalitetene, eller som vil kunne utvikle slike kvaliteter, er en viktig trussel mot langsiktig opprettholdelse av naturtypen og det tilhørende artsmangfoldet. Det kan antas at mange av artene som er knyttet til hule eiker har en relativt begrenset evne til spredning. I tillegg er de i hele eller deler av livsløpet (avhengig av art) høyt spesialiserte til de økologiske nisjene som de hule eikene tilbyr (vedmuld, sprekkebark mv.). For slike arter kan de hule eikene anses som «øyer» med

egnet habitat, og for å opprettholde levedyktige bestander av slike habitatspesialister, er det avgjørende å opprettholde et økologisk funksjonelt nettverk av hule eiker (habitatøyer) i landskapet. I praksis innebærer dette at det må finnes stabile eikemiljøer med trær i ulik alder, innen rimelig avstand fra hverandre i landskapet.

Vurdering

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml.) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Nevnte bestemmelser omhandler prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11), og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Ut fra vurderingene som er gjort nedenfor mener vi at prinsippene i naturmangfoldloven er ivaretatt.

Hule eiker i Vestby kommune

Naturtypen hule eiker er godt kartlagt i Vestby kommune. Den aktuelle eika ble kartlagt i 2012, og ble da målt med en omkrets på 246 cm i brysthøyde. Eika er vurdert som regionalt viktig (B) ettersom treet har grv sprekkebark (>30 mm), og således potensial for rødlistede arter. I kartleggingen fra 2012 kom det frem at eika er frisk, med greiner kuttet i nyere tid. Det er funnet barkskader lavt på stammen, som kan skyldes for eksempel påkjørsel ved brøyting. Eika er noe stresset av gran i samme høyde, og bør fristilles.

Vestby kommune har ikke utført noen kartlegging av biologisk mangfold i området, og legger således til grunn eksisterende kunnskapsgrunnlag. Vurderingen av potensielle konsekvenser for den aktuelle eika, og for hule eiker generelt i Vestby kommune, er derfor bygget på generell kunnskap om hule eikers betydning for ulike artsgrupper. Vurderingen bygger også på den aktuelle eikas tilstand og sannsynlige verdi, blant annet som del av nettverksstrukturen av eik/eikemiljøer i Vestby kommune. Søk i naturbase viser at det pr. 03. mars 2015 foreligger totalt 215 registrerte lokaliteter (213 punkter, 7 områder hvor det er registrert totalt 5 punkter innenfor to av disse områdene) av den utvalgte naturtypen hule eiker i Vestby kommune. Når en ser på de registrerte punktlokalitetene i Vestby er det en god sammensetning av de ulike verdiene: 60 nasjonalt viktige (A), 29 regionalt viktige (B) og 124 lokalt viktige (C).

I Vestby er det registrert hule eiker spredt over hele kommunen. Det er to områder som skiller seg ut, med en spesielt tett struktur av hule eiker: Pepperstad/Hvitsten og Søndre Brevik. Som det fremgår av tabell 1 og vedlegg 1 er det registrert 21 lokaliteter av naturtypen hule eiker innenfor en radius på 500 meter fra den aktuelle eika. I tillegg er det 6 hule eiker tett innpå denne buffersonen. Innenfor og i grensen til buffersonen finner man også flere naturtypelokaliteter registrert. For lokaliteten Haslebakken, et område for rik edellauvskog (B), finner en i naturbase ”Liten rik edelløvskog med lind og eik. Den største eika er nesten tre meter i omkrets. Forholdsvis grov lindeskog.” Innenfor denne naturtypelokaliteten er det registrert to hule eiker. For lokaliteten Brevik vestre, et område for gammel fattig edellauvskog (C), finner en ”Lågurt eikeskog / hagemarkskog på forholdsvis rik grunn. Mye liljekonvall. Skogen er tidligere beitet og ikke veldig grov.” For lokaliteten Brevik store, et annet område for gammel fattig edellauvskog (C), finner en ”Lågurt eikeskog / hagemarkskog på forholdsvis rik grunn. Skogen er generelt ikke gammel etter opphørt beite, men enkelte eiker har brukbar dimensjon.” Størrelsen på denne lokaliteten er noe redusert fra det som vises på kartet, ettersom lokaliteten ble redusert ved en utbygging for noen år siden. I

tillegg til disse lokalitetene er det regulert en del naturvernområder inne i boligfeltet ved Liaveien. Innenfor disse områdene finner man i tillegg til noen hule eiker en del yngre eiker som skal bidra til rekruttering til hule eiker i fremtiden.

Den aktuelle eika er således en del av et av de tetteste områdene med hule eiker i Vestby. Videre er det registrert 3 funn av eikehårskål (sårbar, VU) og 1 funn av breinål (sårbar, VU) i nærområdet (artsdatabanken pr. 04. mars 2015). Selv om treet i dag ikke er synlig hult vil det være et godt potensial for utvikling av hulrom dersom eika fortsatt får stå, og vil således kunne bli et viktig bidrag til rekruttering av eiker med synlige hulrom. Videre står ikke treet i tett tilknytning til andre hule eiker, men det er likevel mange hule eiker i nærområdet.

Eiketreet vurderes på grunnlag av det ovennevnte å være viktig for eikemiljøet på Søndre Brevik.

Tabell 1: Oversikt over registrerte lokaliteter med den utvalgte naturtypen hule eiker innenfor en radius på 500 meter.

Lokalitet	ID	Verdi	Vurdering naturbase
Arnesbakken 1	BN00091950	C	Omkrets 225 cm. treeet er sterk beskåret ligger ikke i noe spesielt landskap. Middels grov sprekekbark (16-30 mm.).
Støaveien 8	BN00091937	C	Omkrets 234 cm. treeet er sterk beskåret og ikke ligger i noe spesielt landskap. Middels grov sprekekbark (16-30 mm.)
Ved Støaveien 19	BN00091879	A	Omkrets 186 cm. Godt utviklet synlig hulhet (> 30 cm.) med bakkekontakt, godt med muld i hulheten, og det er en del av en eikelund med flere forskriftseik. Godt potensiale for spesielle arter.
Støaveien 13 I	BN00091941	B	Omkrets 261 cm. En del av en eikelund/tidligere beitelandskap med flere forskriftseik. Godt potensiale for utvikling av synlig hulhet. Glatt bark (< 15 mm.)
Vestmarkveien 7	BN00091931	C	Omkrets 224 cm. Langstammet. Glatt bark (< 15 mm.) og for tiden ikke særlig potesiale for hulhet og spesielle arter.
Traneveien 13	BN00092016	C	Omkrets 241 cm. Middels grov sprekekbark (16-30 mm), men er sterkt beskåret.
Brevikveien I	BN00092075	A	Omkrets 289 cm. Velutviklet hulhet med bakkekontakt og middels grov sprekekbark (16-30 mm) tilsier et potensiale for rødlistede arter. Maurtue i hulheten, Formica rufa-gruppen
Brevikveien II	BN00091915	B	Tostammet eik. Omkrets største stamme 216 cm. Middels sprekekbark (16-30 mm), har nabotrær som har hulhet, og her en del av en tidligere beitemark.
Brevikveien III	BN00091873	A	Omkrets 190 cm. Glatt bark (< 15 mm). Relativt godt utviklet hulrom med bakkekontakt. Står i en gjengrodd eikelund som tydelig har vært et tidligere beite.
Brevikveien 210 I	BN00092002	C	Omkrets 241 cm. Glatt bark og ingen synlig hulhet.
Brevikveien 210 II	BN00091914	C	Omkrets 211 cm. Glatt bark (< 15 mm) og ingen synlig hulhet.
Brevikveien 212 I	BN00092036	C	Omkrets 234 cm. Grov eik, men glatt bark (< 15 mm) og ingen synlig hulhet.
Brevikveien 212 II	BN00092068	B	Omkrets 246 cm. Grov eik med vid krone, medium sprekekbark (16-30 mm). Ingen synlig hulhet.
Liaveien	BN00091899	B	Omkrets 334 cm. Vid krone med en enkelte døde grener. Stammen er uten synlige hulheter, har noe lav og noe mose, begynnende sprekekbark.

Liaveien 29	BN00092001	C	Omkrets 234 cm. Kronen er mellomhøy, ikke spesielt vid. Ingen synlige hulheter på stammen, stammen har noe lav og mose.
Gartnerveien	BN00091878	A	Omkrets 351 cm. Velutviklet hulhet med muld og tilsier stort potensiale for rødlistede arter.
Grøntveien 14	BN00091969	C	Omkrets 226 cm. Medium sprekkebark (16-30 mm). Ikke en del av et helhetlig landskap.
Gartnerveien 32 I	BN00091964	B	Omkrets 269 cm. Middels grov sprekkebark (16-30 mm). Godt potensiale for utvikling av synlig hulhet.
Gartnerveien 32 II	BN00092026	C	Omkrets 237 cm. Middels grov sprekkebark (16-30 mm).
Markveien 11	BN00091965	C	Omkrets 223 cm. Glatt bark (< 15 mm) og er ikke en del av gammelt kulturmiljø e.l.
Dueveien	BN00092017	C	Omkrets 267 cm. Medium sprekkebark (16-30 mm) og ikke en del av et helhetlig landskap.

Beskjæring av døde greiner

Det er to døde greiner på treet som henger utover veien. Av sikkerhetsmessige årsaker er det vurdert at disse to greinene bør kappes. Dette er for å sikre at de ikke skal falle ned på veien. I tillegg vil det være nødvendig å fjerne grantreet som står på den andre siden av veien (se grana i figur 1 og 2). Grantreet må fjernes ettersom det står helt inntil en strømlledning. Fjerning av grantreet gir også muligheter til å legge strømkabel som går i bakken lenger unna den hule eika. Ved felling av grana vil det være stor fare for at den største døde greina på eika kommer til å bli flerret av. For å begrense skade på treet fjernes derfor denne greina før grantreet felles. Grantreet ble også omtalt da eika ble kartlagt i 2012, og det ble da påpekt at grantreet kunne stresse eika noe, eika burde således fristilles ved at grantreet fjernes. For å sikre at grantreet ble felt på en sikrest mulig måte skal det brukes gravemaskin med klo til å holde grantreet under arbeidet.

Ettersom døde greiner byr på levested for mange sopp- og insektarter er det vurdert at de døde greinene ikke skal kappes helt inntil treet, samtidig som greinene bør beskjæres noe for å redusere faren for at de tunge greinene skal falle ned. Det er derfor vurdert at de to døde greinene som skal beskjæres kappes som vist på figur 1.

Figur 1 – Omtrentlig plassering av kutt ved beskjæring av de to greinene

Det fremgår av Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker at nedfalne greiner bør få ligge, eller det bør opprettes et ”død ved deponi”. De to greinene som kappes av eika skal således plasseres ved den hule eika. På motsatt side av eika, altså på den siden hvor det ikke skal opparbeides vei, står det et postkassestativ. De døde greinene bør i utgangspunktet få ligge under det aktuelle eiketreet. I dette tilfellet står imidlertid eika rett ved vei og postkassestativ, og det vurderes derfor at det er en fare for at greinene blir ryddet bort i etterkant. For å sikre at de døde greiene får ligge skal disse derfor plasseres innenfor naturtypelokaliteten Brevik store, nevnt ovenfor. Deler av denne lokaliteten er omfattet av reguleringsplan for Liaveien, og er regulert til naturvernområde. Utenfor området står det skilt som informerer om dette. Innenfor denne lokaliteten er det en del eiketrær, og en del liggende død ved av eiker. Ved at de døde greinene plasseres her blir de en del av en større biotop med både levende og døde eiker, samtidig som det er større sannsynlighet for at greinene får ligge i fred.

Vei

Veien som er regulert skal etter planen plasseres omtrent 20 cm fra stammen til eiketreet (oransje spraymaling på bakken på figur 2). Eksisterende grusvei går helt inntil stammen. Ved at grantreet på den andre siden av veien fjernes gis det rom for at veien kan flyttes noe. Det er vurdert at veien kan flyttes omtrent 1 meter, slik at avstand fra veien til treet blir omtrent 1 meter og 20 cm – se skisse i vedlegg 2. Det er også klargjort at det ikke vil være behov for inngrep i grunnen i området omkring eika i forbindelse med veien, ettersom ny vei etableres ved å asfaltere eksisterende grusvei.

Kum og strømkabel

Det er planlagt en kum omtrent to meter fra grantreet som står tvers ovenfor eika. For å begrense inngrep i grunnen til et minimum flyttes plassering av denne kummen omtrent 20-25 meter nordover – figur 2. Videre skal det legges en strømkabel i bakken. Ved at grantreet

fjernes kan denne legges på oversiden (vest) av dette treet, omtrent 8-10 meter fra eika. Ettersom denne kabelen skal plasseres 60 cm ned i bakken, i områder hvor det i dag er grusvei/omkring rotsystemet til grantreet, vurderes det at dette inngrepet vil få en liten effekt på eika.

Figur 2 – Flytting av kum

Konklusjon

Den aktuelle eika er en del av et av de største og viktigste miljøene vi har med hule eiker i Vestby kommune. Eika er således svært viktig. Tiltakene som gjennomføres er beskjæring av to døde greiner, av sikkerhetsmessige årsaker. Eksisterende vei forbi eika asfalteres, men flyttes noe slik at den kommer omtrent 1 meter og 20 cm fra stammen på eika. Planlagt kum i området flyttes 20-25 meter for å begrense inngrep i rotsonen. Strømkabel som skal legges i bakken legges så langt unna treet som mulig, og det vurderes som dette vil få en liten effekt på treet, ettersom denne i hovedsak graves ned i det som forventes å være dominert av grantreets rotsystem. Inngrepene som skal gjøres kan komme til å stresse eika noe, samtidig som en fristilling vil være positivt. Med de tilpasningene og endringene som er gjort i det planlagte prosjektet vurderes det at konsekvensene for eika blir små, og bør få en liten negativ effekt.

Ettersom det vurderes at de negative effektene vil bli små er det i denne konsekvensanalysen ikke sett på sammensetningen og effekt for hule eiker i regionen. Dersom treet likevel skulle ta skade av tiltakene vil det fremdeles være et stort miljø av hule eiker på Store Brevik.